

še omeniti, da so češke komercialne železnice bušteradska, češka zapadna in c. kr. državne železnice določile najnižjo tarifo 4 gld. in da je južna železnica dovolila postavko 0.1 kr. od 100 kilogramov in kilometra le za tako dolgo, da ni petdesetodstotni dopust od normalne tarife višji, potem se bode dovoljeval le petdesetodstotni popust. Tudi niso vse železnice za jednako dolgo znižale tarifov. Nekatere so jo znižale do konca t. m., druge do konca septembra, nekatere pa do konca oktobra. Da se pa dovoli to ponižanje, mora se prinesiti kumulativni naročni list, katerega mora izpolniti občina, v katero se krmo naroča in potrditi dotično okrajno glavarstvo. To ponižanje ima namreč namreč le namen pomoči, da morejo kraji, v katerih je pomanjkanje krme, dobiti jo iz krajev, v katerih ni takega pomanjkanja. Ponižanje se vrši potom povračila in se torej mora voznemu listu pridejati naročni list.

Poučni in zabavni del.

Potopisne črte.

Iz Ljubljane v Ljubljano.

Spisuje Jos. Levičnik.

(Dalje.)

Sledimo še dalje propadu Karlovca! —

Leta 1873. prenehala ali razdrta je bila vojaška Granica, ne vem dobro, ali vsi regimenti hkrati, ali le posamezni. Toliko mi je znano, da je slunjski regiment bil razdrt imenovanega leta; Karlovec je tedaj prenehal biti njegov glavni stan (Stabsort), kar mu je bilo pač na več strani v škodo. Kar je regimentu pripadalo eraričnih poslopij v Karlovcu, porabila so se v druge vojaške namene; kar pa jih je bilo po Granici, (in teh ni bilo malo), prepustila jih je uprava nekoliko občinam v last deloma zastonj, deloma pa proti zmerni odškodnini; nekaj pa jih je prodala tudi v privatne roke. Da ni stržila za to velikanskih svot, navedem v dokaz, da je bila historično znamenita graščina Cetin (nekdanja tvdnjava) prodana za nekako 1500 gld.

Kar zadeva odpravo Granice, naj navedem, ker sem ravno pri reči, še to, da so pogajanja za to trajala dolga leta. Zlasti veliko si je za to prizadeval neki dr. Ignacij Brlić († l. 1892.), ki je bil (kakor je pisal „Slovenec“ l. 1892. št. 87.) za časa njegovega življenja eden najbolj zaslužnih mož hrvaškega naroda in je deloval skoro od preroda hrvaškega političnega življenja neumorno, pa tudi neustrašeno za svoj rod. Še več pa se je za to trudil njegov brat Andr. Torkvat, ki je bil posebno leta 1848. kot eden najvernejših privrženecv bana Jelačića. On bil je že leta 1861. odpeljal v tej zadevi veliko deputacijo krajišnikov pred samega cesarja na Dunaj. Dr. Ign. Brlić pa je bil (menda l. 1870.) z velikim domoljubom Matijo Ivičem peljal zopet iz enacega namena veliko deputacijo pred presvitlega cesarja v Reko, kjer se je vladar ravno takrat nahajal.

(Mislim, da se prav spominjam, da je za odpravo Granice govoril o nekej priliki toplo besedo tudi celo naš rajni dr. Lovro Toman.)

Da je z vpeljavo splošne vojaške dolžnosti v Avstriji postala Granica po eni strani res nekako odveč, bi človek mislil. Ne hoteli bi pa vendar dvakrat reči, da bi pri vsem tem višja vojaška uprava tega še z časom ne obžalovala. Avstrija ima pač res svoj stalni utrjevalni vojaški tabor v Bruku ob Litavi, a to je naprava le v malem. Vojaška granica pa se je vsa smela nazivati ogromni vtrjeni tabor, in koliko je ona dala za časa sile izvežbanega moštva, vemo oni, ki pomnimo leto 1848 in 1849. Eno pa se temu nasproti mora vendar le vzeti v poštev, namreč: Kulturnemu razvoju vojaška uprava Granice, (kakor sem že enkrat posredno omenil, da so vsa domača in gospodarstvena opravila morale zvrševati le ženske in otroci), nikakor ni ugajala, in to je bil gotovo tudi eden glavnih nagibov, da se je odpravila.

Leta 1874. je pa Karlovec prenehal biti še trdnjava, kar mu tudi nikakor ni bilo v materialno korist. Trdnjavski poveljnik mu je bil navadno kak general, ki je, kakor se samo po sebi ume, imel pod svojim poveljstvom več podrejenega častništva, in tudi moštva za utrdbe (Fortifikationsmannschaft). Posadka je bila primeroma zelo velika, ker je imela poleg slunjskega polkovega poveljništva še najmanj po en celi regiment pehote, zraven pa tu in v bližnji okolici po tri baterije topništva kot garnizijo. Baterije so baje še vedno tu in v okolici nastanjene; tudi pehote je še vedno precej, kar po moči zravnava materialne zgube Karlovca. Nekoliko je odškodovano mesto tudi s tem, da se nahaja (menda od leta 1880.) tu tudi kadetska šola, ki ima za poveljnika majorja, 11 častnikov kot učitelje, kakih 20 mož za postrežbo in okoli 135 gojencev. Vendar pa pri vsem tem vlada po mestu nekaka otožna, dolgočasna praznота in tihota, po ulicah je videti o navadnih dneh le malo ljudij, kakor bi bila večina prebivalstva izmrla. Mnogo škoduje Karlovcu tudi to, ker je sosedni Ogulin postal sedež deželnega sodišča (Gerichtshof) in zraven še mnogih drugih oblastnij, (o čimur hočem nekoliko več govoriti, ko me moj pot pripelje mimo imenovanega kraja.) Svet se pa klanja še dandanes navadi, kakor jo je nekaj imel, in ta je: kjer se nastani več odličnega prebivalstva, tišče tudi še drugi za njim. In tako Ogulin narašča, ubogi Karlovec pa propada. (Dalje sledi.)

Poučni in zabavni drobiž.

E. E. Barnard. O življenji E. E. Barnarda, kateri je zasledil peto Jupitrovo luno in katerega je vsled tega Vanderbiltovo vseučilišče v Nashvillu imenovalo častnim doktorjem, poročajo časopisi nekatere zanimive podrobnosti. Kot neučen deček je našel posla v fotografski galeriji. Po dnevu je bil pri delu, po noči je pa po navadi splezal na streho in z daljegledom opazoval nebo. Kmalu potem je bil dijak na Vanderbiltovem vseučilišču, kjer se je bavil z zvezdoznanstvom praktično in teoretično, kajti dovolili so mu zahajati na zvezdarno. Tukaj je zasledil več kometov in je vsled tega njegovo ime znano postalo. Poklicali so ga v Lickovo zvezdarno, kjer je izvršil mnogo jako važnih zvezdoznanskih preiskovanj in mej

drugim našel peto Jupiterjevo luno in se bode tako ime njegovo imenovalo poleg Galilejevega.

500letnica prve javne šole na Angleškem. Te dni se je slavila petstoletnica minchesterskega kolegija. To najstaršo angleško šolo je ustanovil državni kancelar in minchesterski škof Viljem of Wikeham.

Umrli. Dne 29. julija je umrl angleški zvezdoznanelec Brown, ki je znan posebno po svojem zanimivem popisu znamenitih solnčnih mrakov 17. in 18. stoletja. — V Valensiennesu je umrl inženir Peslin v 50 letu. Bil je posebno izveden v grajenju kanalov in regulovanju rek za plovbo. — Dne 1. avgusta je umrl v Peterburgu admiral Vasilij Ivanovič Popov v 65. letu. Bil je načelnik ruske vojne ladijodelnice.

Petdesetletnica Rosegerjeva. Konec julija je slavil svojo petdesetletnico znani štajarski pesnik in pisatelj Roseger. Njegovi častitelji so mu poklonili pri tej priliki 15.000 gld., da si kupi hišo v Gradei, v kateri bode preživel stara leta.

Novice.

Rojstni dan Nj. Veličanstva presv. cesarja praznoval se je danes kakor po celi širni Avstriji tudi v Ljubljani najslavesneje. V predvečer bil je po mestu veliki mirozov vojaške godbe, deželni predsednik gospod baron Hein pa je dal slavnostni souper h kateremu je povabil civilne, duhovske in vojaške dostojanstvenike. Danes v jutro ob peti uri bila je po mestu budnica, prirejena od vojaške godbe, ob 8. uri bila je v Zvezdi običajna vojaška parada s sv. mašo, ob 10. uri je pa služil v stolni cerkvi premilostni g. knezoškof pontifikalno sv. mašo, katere so se udeležili vsi civilni dostojanstveniki ter mnogo pobožnega občinstva. Po sv. maši poklonili so se zastopi raznih korporacij g. deželnemu predsedniku proseč ga da izroči najskreneje in najudaneje čestitke Nj. Veličanstvu presvetlemu cesarju ob njegovem 63. rojstnem dnevu.

— **Zlato mašo** obhajal je na Veliki Šmaren v tukajšnji stolnici prav slovesno preč. g. prošt dr. L. Klofutar.

— † **Fran Gestrin.** Na slovstvenem obzorji slovenskem vtrnila se je zopet prav dična zvezda. Umrli je dne 15. t. m. v Ljubljani po daljšem bolehanji gimnazijski suplent, c. in kr. rez. častnik in hišni posestnik g. Fr. Gestrin, odlični pesnik in pisatelj slovenski v mladeniški dobi, star še-le 27 let. Pokojnik je vzbujal v slovenskem narodu najlepše nade in to prav opravičeno, kajti obogatil je že dosedaj slov. slovstvo s prav lepimi proizvodi in to v vezani in nevezani besedi. Svoje pesni raztresene po raznih listih zbral je pred nedavnim časom v lepo zbirko, ki je izšla v Hribarjevi tiskarni v Celji. Njegovi pripovedni spisi, prijavljeni kakor večina njegovih pesnij, v „Ljublj. Zvonu“, čitajo se lepo. Pa ne samo kot pesnik in pripovedovalec bil je dični Gestrin delaven, ampak tudi kot prestavljavec bil je jako marljiv. Vešč ruskega in češkega jezika preložil je obilo povestij, posebno pa dramatičnih del na slovenski jezik. Sicer bil je Gestrin blag značaj, preprijeten družabnik, dober prijatelj ter vnet rodoljub. Svoje imetje okrog 25.000 gld. je blagi pokojnik z neko majhno izjemo volil slov. podpornemu pisateljskemu društvu, s čimer je še posebno pokazal ljubezen do svojega naroda, ki mu v prerani grob hvaležno kliče: Bodi Ti lahka zemlja domača!

— **Dva škofa umrla na jeden dan.** V ponedeljek je zatisnil oči v Gradei knezoškof dr. Janez Zwerger v 70. letu. Pokojnik je bil rododoljub in jako goreč za sv. cerkev in sicer jako prijazen, pa tudi odločen mož. Mnogo je deloval v javnem življenju neustrašen braneč pravico katoliške cerkve. — V Šent Hipolitu je pa ta dan umrl v 71. letu škof dr. Binder. Pokojnik je bil tudi vnet za svojo cerkev.

Za javno življenje se je manj brigal kakor Zwerger, ali v njegovi škofiji je bilo njegovo delovanje tem vspešneje. Posebno je skrbel za dobro odgojo duhovniške mladeži. Znan je bil tudi kot dober bogoslovski pisatelj. Dr. Zwerger je škofoval od 1867, dr. Binder pa od 1873. leta.

— **V Železnikih** je pretekli terek, praznik Velikega Smarna, ondotni g. učitelj Levičnik Jos. obhajal natihoma svojo petdesetletnico kot farni organist. Mi imenovanemu gospodu na tem redkem dogodku čestitamo tem bolj od srca, ker je letos že enoinštirideseto leto, odkar on z res hvalevrednim trudom in nesebično obdeluje v našem listu lepoznanstvo tako marljivo, da ga smemo šteti v prve vrste naših gg. sotrudnikov. Kedor tega ne veruje, naj pogleda naše letnike od l. 1852—1893. Zahvalno mu toraj zakličemo: Na mnoga leta! —

— **Družba sv. Cirila in Metoda** je prejela nastopne darove: Slavno uredništvo „Slovenskega Naroda“ je izročilo 2868 kron, nabranih od dne 29. maja do 12. julija in izkazanih v 121.—157. številki. Na posamezne kraje, odnosno posamezne darovalce se imenovane prve krone razdele tako-le: Stari trg 28, Trst 2, Ljubljana 3, Mally 20, Zagorjan 10, Žalec 18, Št. Jernej 21, Ljubljana 9, Trst 1 i. t. d. Vrhnika 60, Zagorje 31, Krško 24 i. t. d. gostilna Lloyd, Žužemperk i. dr. 74, Zagorjan-Auer, desetorica i dr. 44, Brežice 46, posamezniki 11, Črnomelj 36, Zatičina 35, Iv. Božič 10, Urek 25, posamezniki 12, gospa Vršeč v Sevnici 40, Št. Jurij 24-30, Loški potok 6, posamezniki 6-30, Ptuj 43, Ribnica 40, Sava 8, Postojina 100, Ljubljana 101, Litija 68, Kamnik 25-30 i. t. d. Borovnica 35, Cerklje 18, posamezniki 8, Kranj 101, Novo Mesto 51, Dunaj 20, Selce 10, Vrhnika 50, Kranj 10, posamezniki 4, Železniki 26, Lož 15, Šmartno 10, Kranjska gora 22, Kostanjevica 6, Novo Mesto 109, Ljubljana 10, Šmarje 38, Forte (Nordpol) 55, drugoletniki 10, i. t. d. Litija 29, dva tujca 10, i. t. d. Celje 20, Ploj 16, i. t. d. I. V. 20, Postojina 7, Celje 100, Metlika 30, Krisper 20, Karlovec 15, Celovec 40, Brežice, 8 Slovenija 20.36, Narodna gostilna 14, Loka 207, Kamnik 27, Št. Pavel 40, i. t. d. — Šentjakobsko-Trnovska ženska podružnica v Ljubljani nam je poslala 350 gld. 89 kr. t. j. znesek veselice dne 18. rožnika in darovane prve krone z željo, da se vpiše trikrat kot pokroviteljica. Lep vzgled požrtvovalnega domoljubja, v katerem se odlikujejo tudi postojinske, tržaške in vedno delavne litijske Slovenke! Za postojinsko žensko podružnico nam je poslala gospa Josipina Kraigher 214 gld., in cicer 100 gld. pokroviteljine in 114 gld. udnine, za tržaško žensko podružnico nam je izročila gospa Ljudmila Mankoč 170 gld., in sicer 100 gld. pokroviteljine in 70 gld. udnine in uže četrto pokroviteljino so poslale litijske in šmartinske Slovenke, katere zastopa kot četrta pokroviteljica g. Ivana Knaflič. In tudi šentpeterske domoljubkinje v Ljubljani ne zaostajajo za šentjakobskimi: poslale so 100 gld., da se vpiše njih podružnica za pokroviteljico. — Pokrovitelji z zneskom 200 kron so poslali: Čč. gg. goriški bogoslovci l. 1892/93., g. Fran Jurca, veletržec v Postojini in „Novomeški sameci“. Predsednik podružnice Zatičina-Višnja Gora-Št. Vid, g. notar Pirnat nam je poslal kot podružničen donesek 100 gld. — Za sežansko podružnico nam je poslala g. Mici Mahorčičeva 97 gld.; prve krone so pa darovali v Sežani: Franja Gulič, Nežika Štolfa, Nežika Pitanič, Zinka Širca, Mici Mahorčičeva, Kosovel Kante, Rajmund, Mahorčič Kanobl, Dettoni, Hren, Mankoc, dr. Ribař, Gerbec, Batistig, Leban, rodoljub, idealist, narodna žena, po 1 Kr. Marija Pregl, Pavlina, Resman, Hrašovec, de Ostertag, po 2 Kr., puščica v gostilni Jožefa Štolfa 3 gld. 40 kr., v kavarni Dolenčevi 7 gld. 65 kr., pri družini Mahorčičevi 6 gld. 17 kr., vesela družba v Divači 14 Kr., vesela družba v Sežani 12 Kr. Prvomestnik litijske podružnice, č. g. Jernej Zupančič, nam je poslal 90 gld. — Društvo učiteljev v kamniškem okraji, je pristopilo družbi kot pokrovitelj, doplačalo je